

# A szexipar az egyenlőtlenség vámszedője

Betlen Anna  
MONA Alapítvány

2011. szeptember 23.

## Fogalmak:

Szexipar =  
Prostitúció + Pornográfia + Emberkereskedelem

## Háttér:

- ~~Emancipáció?~~
- Asszimiláció!

### Fogalmak:

Prostitúció – pornográfia – emberkereskedelem

E három fogalmat ebben az előadásban összetartozó egységként kezeljük. Heves vita folyik világszerte arról, hogy a prostitúció emberkereskedelem nélkül tulajdonképp tolerálható, sőt egyenesen helyeselhető volna-e vagy sem, de itt most ebbe nem megyünk bele. A könnyebb érthetőség kedvéért fogadjuk el, hogy a szexipar három szorosan összefüggő eleméről van szó: a prostitúciós ipar szempontjából nézve az emberkereskedelem szállítja a kínálatot, a pornográfia pedig gerjeszti, irányítja a keresletet.

### Háttér

**Egyik fő állításom** az lesz, hogy a nők elmúlt százötven évben a világ szerencsésebb tájain bekövetkezett felemelkedése minden csodálatunk és elismerésünk fenntartása mellett sem érdemli meg az emancipáció nevet.

Az a kétségkívül szédületes felemelkedés, ami az európai, észak-amerikai nők osztlárésze lett, nem párosult a férfiak és nők közötti egyenlőség eszméjének és gyakorlatának az egyidejű elterjedésével. Úgy következett be a felemelkedés – a jogi egyenlőség szinte teljes körben, a gyakorlati azonban nagyon is hiányosan –, hogy közben a férfiaknak nem kellett lemondani az addig őket megillető előjogokról.

Ez az előadás nem a férfiak és a nők közötti egyenlőtlenség bizonyításáról szól, ezt, szerencsére, mindenki tudja, és számos hivatalos statisztika bizonyítja. Elég, ha a munkával, társadalmilag kötött tevékenységekkel töltött időt hasonlítjuk össze, elég, ha az aktivitási rátákat vizsgáljuk meg (sajnos gyakran a munkanélküliségi rátákat hasonlítják össze, s jutnak zavaros eredményre – de ez is egy másik konferencia témája lehetne), ha szemügyre vesszük a politikai, gazdasági vezető pozíciók betöltését, a béreket, kereseteket, juttatásokat, bármit. Ebben az előadásban tehát ismertnek és bizonyítottnak veszem a tényt, hogy a férfiak és a nők között nincs egyenlőség, és hogy az egyenlőtlenség előnyös oldalán a férfiak, hátrányos oldalán a nők vannak.

Azt állítom, hogy a nők felemelkedése **nem emancipáció**, hanem **asszimiláció** volt: csak meghatározott területeken s csak bizonyos, jobb helyzetű csoportoknak jutott több-kevesebb az addig csak a férfiaknak kijáró előjogokból. Az európai, észak-amerikai férfi belenyugodott a felemelkedni készülő nők törekvéseibe, de csak azzal a feltétellel, hogy neki nem kell az addig egyoldalúan a nők által végzett, alacsonyabb rendűnek minősülő tevékenységekből és szerepekből a korábbiaknál többet vállalnia.

A nők pedig belementek a kompromisszumba: szolgáljanak helyettünk az alacsonyabb sorból jövő nők, legalább mi felemelkedünk. Nem tudták, hogy ezzel maguk fölé húzták az üvegplafont: határt szabtak az egyenlőségüknek.

Az emancipációt, vagyis a nemek egyenjogúságát, sőt, társadalmi egyenlőségét megkerülő asszimiláció a nők, mégpedig a jobb helyzetű, gazdagabb nők egy csoportjának lehetővé tette, hogy a férfiak által élvezett előjogok egy részéből részesedjenek. Ma még a prostitúció használata nem tartozik ezek közé, illetve alig. De nem zárható ki, hogy ez a változás is bekövetkezik, ha nem vigyázunk. És ez újabb tragikus gátat állít majd a női egyenjogúság útjába (is).

## A prostitúció a nők elleni erőszak fenntartásáért felelős társadalmi mechanizmus

**A prostitúció kliense azt az erőszakot vásárolja meg, amelyet neki már nem kell elkövetnie a nőn ahhoz, hogy az rendelkezésére álljon, és hagyja használatba venni magát**



(Otto Dix)

### Erőszak

**A másik fő állításom**, hogy a nemek közötti egyenlőtlenség, amely egyik oldalon előnnyel, a másikon hátránnyal jár, nem csak úgy magától van. (Igaz ez egyébként a többi, társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségre is.) Több olyan társadalmi mechanizmust ismerünk, amelyek a nemek közötti egyenlőtlenség fenntartásáért felelősek, ezeket együttvéve **nők elleni erőszak**nak nevezzük, akár magukra öltik a közvetlen erőszak, brutalitás formáit – mint pl. a feleségbántalmazás vagy a nemi erőszak –, akár nem. Az utóbbi esetben inkább diszkriminációról – közvetlenről és közvetettről – beszélünk. De a nők elleni erőszak nem-brutális formái közé tartoznak pl. a nagyon szórakoztató nő ellenes reklámok, viccek is.

A prostitúció – akár nyilvánvaló benne az erőszak, akár nem – a nemek közötti egyenlőtlenség fenntartásáért felelős társadalmi mechanizmusok egyike, ha nem egyenesen a legfontosabbika.

### **Mert mit adnak, mit vesznek a szexbizniszben?**

Nőt? Szexet?

Kétségkívül nőt a nőkereskedelemben vesznek. A család, a futtatók, az emberkereskedők – erről is tanulmányok százai szólnak (na, nem magyar adatokkal), hogy hányféle útja van a prostitúcióba való megszerzésnek. Ők a nőért (gyerekért) fizetnek egymásnak.

A használó azonban nem nőt vesz, hisz az nem lesz az övé, de nem is szexet vesz: ezt már ingyen kapja.

**A prostitúció kliense azért az erőszakért fizet, amelyet a prostitútorok a nőbe, gyerekbe a korábbiakban befektettek. Azt az erőszakot vásárolja meg a használó, amelyet neki immár nem kell elkövetnie a nőn ahhoz, hogy az rendelkezésére álljon, és hagyja használatba venni magát.**

## A szexipar az egyenlőtlenségből csinálja a profitot

A kínálat a többdimenziós egyenlőtlenségi térképen a sötét felől a világos, a kereslet a világos felől a sötét felé irányul.

### A szexbiznisz

Most lássuk közelebbről a prostitúció színpadát. **A harmadik fő állításom** ugyanis az lesz – valószínűleg senkinek nem fogok vele újat mondani, de leszögezni mégis fontos –, hogy **a prostitúció** s vele az emberkereskedelem – amelytől szerintem el nem választható – az előbb vázolt, az erőszak által fenntartott **egyenlőtlenségből csinálja a profitot**.

Annak érdekében, hogy jobban megértsük a prostitúció és a vele szoros egységet alkotó emberkereskedelem természetét, képzeljünk magunk elé egy világtérképet és színezzük be gondolatban GDP-indikátorokkal: minél magasabb az egy főre jutó GDP, legyen annál világosabb a kép, minél alacsonyabb, legyen annál sötétebb. De nem egyedül a GDP számít: igyekezzünk nem csak két, hanem három vagy esetleg négy dimenzióban is magunk elé képzelni ezt a képet, árnyaljuk tovább rassz, etnikum, kor, nem szerint is.

Mindenki tudja, csak el szoktuk felejteni: a prostitúciós kínálat a sötét felől a világos, a kereslet a világos felől a sötét felé irányul.

Az emberkereskedelem leszűkített, kizárólag a gazdag országok és a szegény országok közötti áramlásra tekintettel lévő definíciója nem tükrözi azt a forgalmat, amely egy országon, egy tartományon, egy városon vagy körzeten belül zajlik: a szegénytől, az elnyomottól, a kirekesztettől, a bántalmazottól a gazdag, hatalommal rendelkező, a fölényben lévő felé.

## Szereplők

### ■Prostituált:

szegény, iskolázatlan, bennszülött vagy bevándorló, migráns, menekülő, etnikai vagy vallási kisebbségi, fiatal, gyerek, erőszak áldozata, lakása nincs, állami gondozott, árva vagy csavargó, diszfunkcionális, bántalmazó családban él, vagy szökik, érdekeit rosszul képviseli, a nyelvet rosszul vagy hiányosan használja – nő – A felsoroltak közül feltétlenül egyszerre több is igaz rá

### ■Használó – kivétel nélkül férfi.

+ fehér, gazdag, beilleszkedett, családos, egészséges, kellő szabadidővel rendelkező stb. is lehet, ezek közül egy-két tulajdonsággal rendelkezhet



(Georg Grosz)

### **Prostituált:**

szegény, iskolázatlan, bennszülött vagy bevándorló, migráns vagy egyenesen menekülő, etnikai vagy vallási kisebbséghez tartozik, fiatal vagy gyerek, erőszak vagy más bántalom áldozata, önálló lakása nincs, állami gondozott, árva vagy csavargó, vagy csupán diszfunkcionális, sőt, netán ártalmas, bántalmazó családban él, vagy onnan szökik, érdekeit töredékesen látja, rosszul képviseli, a nyelvet vagy a mainstream kultúra más kódjait rosszul vagy hiányosan használja – nő (avagy lány) – A felsoroltaknak egyáltalán nem mindegyike, de közülük feltétlenül egyszerre több is igaz rá

### **Használó – kivétel nélkül férfi.**

emellett természetesen fehér, gazdag, beilleszkedett, családos, egészséges, kellő szabadidővel rendelkező stb. is lehet, az utóbb felsoroltak közül egy-két tulajdonsággal nem árt (de nem is muszáj) rendelkeznie.

## Szereplők - folytatás

- Prostitútor
- Állam
  - Szabályoz, adót szed, intézményeket működtet, bűnösöket üldöz,
  - Egyezmények – csatlakozik – (nem) ratifikál – nem tartja be:  
adatgyűjtés, elemzés, programok kidolgozása és bevezetése, megelőzés, reintegráció ...
  - Ez volna a „korlátozott abolícionizmus”?
- Média, művészetek, köznevelés stb.

**Prostitútor** a gyermeket már kiskorban használó család, környezet, a szerelmi partner, strici, a prostitúciót kiszolgáló taxis, szállodai recepciós (aki fényképes katalógust tesz a vendég elé a pultra a helyben kapható kínálatról), maffiózók, emberkereskedők stb. Ők a nővel (gyerekkel) kereskednek: Adják, veszik, őrzik, szállítják, biztosítják – és persze előkészítik, használatra alkalmassá teszik. A kockázat minimális, hisz az illegális áru, az ember sokszor nem csak ügyesen hazudja, de meggyőződéssel is vallja, hogy ő önként, saját jól felfogott érdekében van itt.

**Állam** – szabályt alkot, adót szed, intézményeket működtet, bűnösöket üldöz, lefűlel, hagyja vagy nem hagyja megkenni magát.

Az állam, legalábbis itt, minálunk, ahová figyelmünket összpontosítottuk, aláír minden lehetséges egyezményt, de, amíg csak lehet, nem ratifikál. Ha mégis, akkor pedig nem tartja be. Sem a 61 éves New York-i Egyezmény passzusait, sem a 32 éves CEDAW egyezmény cikkelyeit, sem a Palermói Protokollt, a Lanzarote Egyezményt még nem is ratifikálta... Ha nemzetközi nyomásra negyven évi szabályszegést követően ki kell venni a prostituált büntethetőségét a Btk-ból, akkor végül kiveszi, és beteszi a szabálysértési kódexbe; ezt a trükköt a nemzetközi partnereknek legalább húsz évükbe kerül majd megérteni.

Bár az egyezmények előírják neki, az állam nem mér föl, nem vizsgál meg, nem elemez: nem óhajt sem tudni, sem tenni róla. Nem dolgoztat ki, nem szervez országos megelőző programokat, nem ellenőrzi a gyermekvédelem hatékonyságát, nem izgatja magát az egyezményben vállalt reintegrációval: minek. Úgysem tudna nekik munkát, megélhetést szerezni.

S ha már itt vannak: legföljebb föllendül egy kicsit a turizmus, fizetnek egy kis adót- adó hiányában egy kis szabálysértési bírságot –, mindenkinek jobb...

Ezt hívjuk korlátozottan abolícionista szisztémának: sem az emberkereskedőknek, sem a prostitútoroknak, a klienseknek meg különösen nincs igazán félnivalójuk, ha nem követnek el valami szélsőséges bűncselekményt. A prostituáltakat pedig, tekintettel a költségvetés igényeire, néha megbírságozzák kicsit.

**A média** munkásai többnyire lelkesen együtt óbégatnak a szabadság szószólóival arról, hogy mindenki azt csinál a saját testével, amit akar, meg hogy ha egyszer úgy döntött, hogy könnyű úton szerez sok pénzt, hát lelke rajta, meg hogy tulajdonképpen kis szerencséivel a prostituáltért is eljöhét a szőke herceg fehér lovon, csak úgy, mint bárki másért ...

A sorban ott tolonganak **a művészek, a tudósok**, sőt, a **pedagógusok** is, akik például az iskolai szexuális felvilágosító órára pornósztárszt hívnak a hetedikeselekhez, végtére is ő a szakember.

## A prostitúciós kínálat átalakult



(Otto Dix)

Az elmondottak fényében nem meglepő tehát, hogy – mindannyian tudjuk – a prostitúciós kínálat az elmúlt évtizedek során lényegesen átalakult, legalábbis a fejlett világban. Saját nőtestvéreink helyét nálunk vidéki, roma, esetleg ukrán, román, Nyugat-Európában pedig döntően – 70-90%-ban – külföldi, de legalábbis bevándorolt családokból származó nők vették át. Emancipáció helyett asszimiláció: ma *nem közülünk*, hanem *helyettünk* más csoportok, népek, földrészek lányaiból szerveződik a változatlanul fennálló, sőt, a jólét fokozódásával még növekvő keresletet kiszolgáló kínálat.

Óriási, munkával és jövedelemmel ellátatlan, alávetett, hátrányosan megkülönböztetett tömegekről van szó – esély sincs arra, hogy csak úgy maguktól dolgozni, tanulni fognak, s szorgosan beilleszkednek a társadalomba.

## Marketing (pornográfia)

Kimeríthetetlen kínálat -  
Tetszőleges méretűre  
duzzasztott kreált kereslet



(Otto Dix)

### Marketing

Az erre a szívó-nyomóhatásra szerveződő intézményrendszer, a szexipar, hogy folyamatosan fenn tudja tartani önmagát, létrehozta, megszervezte marketingjét, a modern pornográfiát.

Nem ez az egyetlen, de talán ez a leglélegzetelállítóbb kreált kereslet, amit a modern marketing létrehozott. Valós elemek morzsáiból (szerelem, szex, testiség, perverziók, elfojtás stb.) alkotta meg a szexuális kultúra világméretű légvárát. És valóban: a kínálat is kimeríthetetlen.

Egymásba fonódik a pusztuló társadalmi és természeti környezet és a szexuális erőszak normalizálása: a gyerekeket kiskorban betörik, még fiatalon pénzzé teszik, a családnak kevesebb a gondja, a gyerek is boldogul legalább („munkát szereztem neki”, magyarázza a lányait eladó apa a [mindennapi.hu](http://mindennapi.hu)-n).

A magyar társadalom: a kutatóhelyek, az állami szervek, a társadalmi felelősségvállalást hirdető vállalatok mindeddig nem érezték feladatuknak, hogy felmérjék, mekkora problémával állunk is szemben, ezért aztán nem tudjuk. Nem tudjuk, hányan vannak, és hány férfi, hány helyen, hányféleképp használja a prostitúciót, csak sejtjük, hogy nagyon sok. Ha csak Zürichben csak az utcai prostitúcióban csak magyar nőkre vonatkozóan évi ezres nagyságrendről beszélnek: akkor valóban elég sok lehet.

A prostituáltakkal dolgozó szociális munkások és pszichológusok (nem Magyarországon) egytől egyig gyakorlatilag teljes körben gyerekkori szexuális, fizikai abúzust vagy súlyos elhanyagolást találtak az interjúalanyaik előtörténetében.

Magyarországon vannak falvak, kistérségek, de pl. Moldáviában, Ukrajnában vagy még keletebbre egész országnyi területek, ahol nem csak a nőknek, de senkinek nincs más megélhetési lehetősége, mint hogy a nőket prostituálják. Ő „dolgozik”, a többiek szervezik, rendezik, vigyáznak rá vagy épp eladják, s élnek belőle.





A sötét-világos többdimenziós világtérképen nem csak a nők haladnak a sötétből a világos felé, nem csak a szívó hatás érvényesül a világostól a sötét irányába, hanem a bevétel is a szegényebb felől a gazdagabb felé áramlik. Téved, aki azt hiszi, fordítva van. A nő maga ugyanis, ahogy halad kifelé eredeti helyéről, úgy termel mind több bevételt új tulajdonosainak és sápszedőinek. Viszi ki magával a profitot, és nem hoz haza semmit, csak betegséget, nyomort, tönkremenetelt. (Ez országon belül is érvényes, de az országok közötti emberkereskedelemre is igaz.)

A holland vállalkozó, ki nyilván teljesen legálisan kiadja a szobáját hat magyar lánynak, 9000 eurót kap azért a szobáért egy hónapban. A nők fejenként további napi 150 eurót fizetnek az ablakért, ahol „dolgoznak”. Többségük heti hét napot áll rendelkezésre: vagyis nyugodtan számolhatunk havi 4000 euróval, amibe az ablakbérlés kerül nekik. Csak az ablak és az alvóhely bérléséhez havi 157 pasast kell kiszolgálni, naponta ötöt. És akkor még nem adózott, nem evett, nem utazott ki, nem fizetett a stricijének, nem költött óvszerre, magára, gyerekére, semmire.

A többletköltség viszont a forrásvidéken keletkezik. A prostitúció, s megelőzőleg az oda vezető út a nőt súlyosan károsítja. A károsodás egyébként nem feltétlenül függ a prostitúciós szcéna elit vagy közönséges voltától: nyilván, a kamionos prostitúciónál elég nehéz szörnyűbbet kitalálni.

Nehéz, de lehet. Az extra pénzért extra kínzást igénylő kliens, a terhesprostitúció ügyfélköre, a koprofág és kikötözős szeánszok hívei, és persze a sorozatgyilkosok még tartogathatnak meglepetéseket nekünk. A prostituáltokról szóló minden egyes kutatás – nem magyar természetesen – megdöbbentően magas halálozási rátákat, alacsony átlagos halálozási életkort, nagyon nagy gyakoriságú testi és lelki betegségeket regisztrál. A beteg, meghalt prostituált gyógyítása, temetése, a bűnügy és igazságszolgáltatás, a hátrahagyott vagy csak ellátatlan gyerekek mind-mind a forrásvidéken nyújtják be a számlát.

(Megint a többdimenziós térképet kéne magunk előtt látnunk, aminek csak az EGYIK dimenziója a földrajz, a többi országon, népen belül értendő.)

## Mélyül a szakadék

- A szexiparban kevesek sokat keresnek, s nem az áldozatok javára fektetik be
- a szexipar a javakat átszivattyúzza
  - a nőtől a férfi
  - a szegénytől a gazdag
  - a kisebbségtől a többségi
  - a Kelettől a Nyugat
  - a jótól a rossz felé

### A veszély fokozódása

Kevesek, viszonylag rövid távon, nagyon sokat keresnek rajta – jellemzően olyanok egyébként, akik a keresményüket nem tudják, nem akarják a köz javára befektetni: drogot, szerencsejátékot, fegyvert és újabb nőket vesznek legföljebb rajta. Ez lényegi eleme a szexiparnak, éppen abból a tulajdonságból fakad, hogy csak soha nem legalizálható, korai erőszakkal lehet a megfelelő tömegű utánpótlást biztosítani. A prostitúcióban és az emberkereskedelemben megforduló pénzek, a pornográfia műhelyeiben keletkező műalkotások bevételei – a dolog természeténél fogva csak viszonylag csekély mértékben gazdagítják a tisztességes gazdaságot.

Nem áltathatjuk tehát magunkat azzal, hogy hát rossz úton bár, de jó pénzt hoznak a gazdaságnak. Van, ahol hoznak, van, ahol inkább visznek: minél fejlettebb társadalomról van szó, annál jobb az egyenleg; ne feledkezzünk el a sötét-világos többdimenziós térképünkről. A prostitúció és az emberkereskedelem jelentékeny mértékben hozzájárul a – többdimenziós - szakadék szélesedéséhez. Sőt: nem mellékesen tovább hizlalja a szervezett bűnözést. A javakat így nem csak a nőtől a férfi, a szegénytől a gazdag, a kisebbségtől a többségi, a kelettől a nyugat, de a jótól a rossz felé is átszivattyúzza.